

Pokalbį palaikančio vertintojo vaidmuo

Pokalbį palaikančio vertintojo elgesys per valstybinio brandos egzamino kalbėjimo dalį gali turėti įtakos kandidato atsakinėjimui ir jo įvertinimui.

Egzamino vykdymo reikalavimų laikymasis

Norint visiems kandidatams užtikrinti vienodas sąlygas, būtina laikytis vienodos tvarkos. Pokalbį palaikantis vertintojas **yra atsakingas už sklandžią egzamino eigą**. Todėl ir kandidatams, ir pokalbį palaikančiam vertintojui labai svarbu laikytis jiems numatytos laiko trukmės ir tvarkos.

Pokalbį palaikantis vertintojas:

kandidatų porai įėjus į vertinimo patalpą

- mandagiai ir geranoriškai juos pasitinka;
- jei reikia, paragina poros kandidatus susipažinti;

kandidatų kalbėjimo metu

- seka laiką ir griežtai laikosi kiekvienai užduoties daliai skirtos laiko trukmės;
- aiškiai pereina nuo vienos užduoties prie kitos;

kandidatų poros kalbėjimo pabaigoje

- padėkoja ir mandagiai atsisveikina.

Jei kandidatai kalba per ilgai arba per trumpai

Laiko limitas yra svarbi egzamino dalis. Kandidatas privalo parodyti, kad geba pakankamai ilgai kalbėti ir dėstyti savo požiūrį duotąja tema. Jis taip pat turi parodyti, kad geba aiškiai ir tiksliai dėstyti argumentus, susitarti su pašnekovu.

Numatytos laiko trukmės nesilaikymas **turi įtakos vertinimui**: jei kandidatas kalba per trumpai, turima mažiau medžiagos vertinti, todėl sunkiau įvertinti kandidatą; jei kandidatas kalba per ilgai, jis gali padaryti daugiau kalbos vartojimo klaidų.

Ilgiau negu numatyta trunkantis pokalbis gali turėti **padarinių bendrai egzamino tvarkai** – jei užtrunkama, kiti kandidatai gali nespėti numatytu laiku pradėti atsakinėti.

Todėl **numatytą trukmę viršijantį kalbėjimą** pokalbį palaikantis vertintojas turėtų **mandagiai nutraukti**.

Per trumpai kalbančiam kandidatui pokalbį palaikantis vertintojas turi **užduoti vieną ar kelis papildomus klausimus, pateiktus užduoties lape *Vertintojui***, ir taip padėti pratęsti ar patikslinti jo dėstomas mintis. Per trumpai kalbančią kandidatų porą pokalbį palaikantis vertintojas turi perklausti, ar jie nenorėtų nieko pridurti, išplėtoti pokalbio tam tikru užduotyje nurodytu aspektu.

Geranoriškumo ir neutralumo laikymasis

Pokalbį palaikantis vertintojas, kandidatams kalbant, turėtų būti **pozityvus abiejų egzaminą laikančių kandidatų atžvilgiu**, kad kiekvienam kandidatui būtų sudarytos tokios pačios egzamino laikymo sąlygos ir kad abu kandidatai pasitikėtų savimi.

Kandidatui kalbant, pokalbį palaikantis vertintojas:

- žiūri į kandidatą, kai jis kalba;
- rodo susidomėjimą kandidato pasakojimu;
- neužsirašinėja;
- nepertraukia kandidato;
- netaiso gramatinių ir sintaksės klaidų;
- vengia bet kokio komentaro;
- vengia dėmesį blaškančio elgesio;
- jei būtina, užduoda papildomų klausimų;
- vienu metu užduoda tik vieną klausimą;
- jei būtina, pakartoja arba reformuluoja klausimą;
- palieka kandidatui laiko pamąstyti ir atsakyti.

Kandidato kalbėjimo pabaigoje pokalbį palaikantis vertintojas:

- šypsosi, padėkoja kandidatui;
- nevertina kandidato kalbėjimo, negiria kandidato.

Pokalbį palaikantis vertintojas jokių būdu neturėtų sudaryti kandidatui nemalonus ar trikdančios situacijos, teigiamai ar neigiamai šnekėti apie kandidato kalbėjimą. Pokalbį palaikantis vertintojas privalo suteikti kandidatui galimybę parodyti savo kalbinius gebėjimus ir, jei nebūtina, nepadėti.

Vertintojo vaidmuo

Vertintojas pirmiausia privalo būti susipažinęs su vertinimo kriterijais ir vertinimo lentele.

Vertintojas objektyviai vertina kandidato kalbėjimą: išskiria jo privalumus ir trūkumus, įvertina, atsižvelgdamas į kiekvieną kriterijų atskirai pagal vertinimo lentelę.

Šalutiniai veiksniai, darantys įtaką vertinimui

Vertintojas turi gerai perprasti šalutinius veiksnius, darančius poveikį vertinimui, ir pasistengti, kad jų būtų kuo mažiau, arba juos pašalinti¹.

- **Eiliškumo veiksnys:** paprastai esame daug griežtesni, kai jau būna atsakinėję keli kandidatai. Kandidatai lyginami su atsakinėjusiais kandidatais.
- **Halo veiksnys:** paprastai esame linkę aukštesniu balu įvertinti savimi pasitikintį, atvirą, gražiai apsirengusį mokinį, ir, priešingai, esame daug griežtesni tam, kuris mažiau pasitiki savimi ir yra drovus.

---

¹ Žr. Christine Tagliante, *L'évaluation et le cadre européen*, CLE International, 2005.

- **„Šoko“ veiksnys:** esame linkę sumažinti įvertinimą dėl „didelės klaidos“, nors atsakinėta gana gerai (neigiamas šokas), ir, atvirkščiai, parašyti aukštesnį įvertinimą dėl „puikios minties“, nors kalbėta tik vidutiniškai (teigiamas šokas).
- **„Vandens lašo“ veiksnys:** esame linkę būti griežtesni dėl tos pačios kartojamos klaidos; kartais dėl vienos klaidos net atimami taškai pagal skirtingus vertinimo kriterijus.
- **„Palankumo“ veiksnys:** esame linkę būti daug nuolaidesni patinkančiam kandidatui (pavyzdiniam kandidatui, kuris atitinka lūkesčius).
- **Nuovargio veiksnys:** pavargę vertiname griežčiau; jei pokalbį palaikantis vertintojas ir vertinantys vertintojai pavargsta, atlikdami savo funkcijas, per numatytas pertraukas gali susikeisti vaidmenimis.
- **Kontrasto veiksnys:** kuomet du skirtingų lygių kandidatai atsakinėja vienas paskui kitą (arba kartu atsakinėja dialogo metu), esame linkę būti nuolaidesni kandidatui, kurio lygis aukštesnis, ir griežčiau vertinti tą, kurio lygis žemesnis.
- **Vidutinio nuokrypio veiksnys:** dažnai turime įprotį naudoti ribotą, daugiau ar mažiau griežtą skalę. Pavyzdžiui, vertiname tik vidutiniškais arba aukštais balais.